

إِلَهِي وَ قَدْ أَفْنَيْتُ عُمْرِي فِي شِرَّةِ السَّهْوِ عَنكَ ...

خدایا عمرم را در آزمندی غفلت از تو نابود ساختم ...

• خطر سهو و غفلت از خداوند

در این فراز از مناجات، به موضوع سهو و یا همان غفلت از یاد خداوند اشاره شده است. غفلت از یاد خدا، از صفات مذمومی است که می تواند انواع خطرات و سقوط ها را به همراه داشته باشد.

قرآن کریم در مقام هشدار به خطر غفلت، آثار ویرانگر آن را تا آنجا می داند که سبب می شود آدمی به مقامی پایین تر از مقام چهارپایان تنزل کرده در نتیجه گرفتار جهنم گردد:

وَ لَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَ لَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَ لَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ: و به تحقیق بسیاری از جن و انس را به جهنم واگذار نمودیم، چه آنکه آنها، قلب هایی داشتند بی ادراک و دیده هایی داشتند بی نور بصیرت و گوش هایی داشتند که شنوای حقیقت نبوده است. آنان چون چهارپایانند و بلکه گمراه تر از آنها و آنها کسانی هستند که در غفلت به سر می برند. (اعراف:

(۱۷۹)

همچنین در آیه دیگری خطر سهو و غفلت چنین عنوان شده است.

وَ لَا تُطِيعُ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَ اتَّبَعَ هَوَاهُ وَ كَانَ أَمْرُهُ فُرْطًا: و از کسی که قلبش را از یاد خود غافل ساختیم پیروی مکن که از پی هوای نفس خود می رود و در کارهایش اسراف می ورزد. (کهف: ۲۸)

از اینکه خداوند در این آیه ابتدا موضوع غفلت را عنوان نمود و سپس موضوع پیروی از هوای نفس و اسراف را مطرح ساخت، می توان دریافت که پیروی از هواهای نفسانی و زیاده روی در زندگی نیز، ریشه در غفلت از یاد خدا دارد. در نتیجه آنها که همواره به یاد خدا می باشند، نه از هوای نفس پیرویمی کنند و نه در زندگی خویش گرفتار اسراف می گردند.

کاروان رفت و تو غافل خفته ای      در زبانی در زبانی در زیان

مولانا

فِي حَدِيثِ الْمِعْرَاجِ: يَا أَحْمَدُ اجْعَلْ هَمَّكَ هَمًّا وَاحِدًا، فَاجْعَلْ لِسَانِكَ لِسَانًا وَاحِدًا، وَاجْعَلْ بَدَنَكَ حَيًّا، لَا تَغْفُلُ عَنِّي، مَنْ يَغْفُلُ عَنِّي لَا أُبَالِي بِأَيِّ وَادٍ هَلَكَ: در حدیث معراج آمده است: ای احمد! اندیشه ات را واحد گردان و زبانت را یک زبان ساز و بدنت را زنده بدار و از من غافل مباش، که هر که از من غافل باشد، اهمیتی ندهم که در کدام وادی هلاک شود. (بحارالانوار، ج ۷۷، ص ۲۹)

علی علیه السلام فرمود: «فِيهَا حَسْرَةٌ عَلَيَّ كُلِّ ذِي غَفْلَةٍ أَنْ يَكُونَ عَمْرُهُ عَلَيْهِ حُجَّةٌ، وَ أَنْ تُؤَدِّيَهُ أَيَّامُهُ أَلْيَالِ الشَّقْوَةِ؛ ای درینجا بر هر غافلی که عمرش دلیلی بر ضداو باشد و روزهایش او را به سوی بدبختی کشاند». (نهج البلاغه، خطبه ۶۴)

و نیز: «وَيَلِّ لِمَنْ غَلَبَتْ عَلَيْهِ الْغَفْلَةُ فَنَسِيَ الرَّحْلَةَ وَ لَمْ يَسْتَعِدْ؛ وای بر کسی که غفلت او رافراگیرد و در نتیجه، سفر آخرت را فراموش کند و خود را برای آن آماده نسازد». (غرر الحکم و درر الکلم، ج ۶، ص ۲۲۶)

مطیع نفس و شیطانی چه حاصل

تو قدر خود نمی دانی چه حاصل

باباطاهر

دلا غافل ز سبحانی چه حاصل

بود قدر تو افزون از ملایک

حوزه نت